

2. Выявленные по ходу исследования характерные изменения плотности костной ткани должны быть учтены при выборе стоматологической тактики, в том числе вида имплантации и конструкции зубных протезов.

Список использованных источников:

1. Акбаров, Авзал, Нигора Нигматова, and Комола Шоахмедова. "Оценка качества прилегания индивидуальных циркониевых штифтов к поверхности корня зуба." *Медицина и инновации* 1.4 (2021): 365-369.

2. Акбаров, Авзал, Нигора Нигматова, and Рахматулла Нигматов. "Морфологическое изучения качество прилегание индивидуальных циркониевых штифтов к поверхности корня зуба." *Медицина и инновации* 1.4 (2021): 493-498.

3. Акбаров, А., and Н. Нигматова. "Разработка и использованием новой конструкции диоксид циркониевых индивидуальных штифтов для однокорневого зуба." *Stomatologiya* 2 (83) (2021): 29-33.

4. Жолудев С.Е., Ивлев Ю.Н. Эстетический и биомеханический подход к изготовлению индивидуальных штифтовых конструкций //В сборнике: Актуальные вопросы стоматологии. сборник трудов всероссийской V научно-практической конференции с международным участием. Киров, 2021. С. 70-72.

5. Акбаров, А., Ж. Туляганов, and Н. Нигматова. "РОЛЬ ПОДГОТОВКИ Альвеолярного гребня с помощью костно-замещающих материалов для протезирования дентальными имплантатами." *Stomatologiya* 1.3 (80) (2020): 56-60.

6. Салимов, О., М. Сафаров, and Н. Нигматова. "Результаты лечения при использовании съемного протезирования с опорой на имплантаты." *Stomatologiya* 1.2 (79) (2020): 51-55.

7. Акбаров, А., et al. "особенности стоматологических заболеваний при хронической болезни почек." *Stomatologiya* 1.3 (76) (2019): 66-70.

**O`RTOPEDIK PROTEZLAR YORDAMIDA COVID-19 BILAN
KASALLANGAN YUQORI JAG` NUQSONLARI BO`LGAN
BEMORLARDAGI NUQSONNI TIKLASH**

Akbarov Avzal Nigmatullaevich

Xabilov Davron Nigman ugli

Toshkent davlat stomatologiya instituti, Fakultet ortopedik stomatologiya kafedrası

Covid-19 koronavirusi og'ir nafas olish patologiyasining sababi bo'lib, turli xil klinik shakllarda turli darajadagi zo'ravonlik bilan yuzaga keladigan xavfli kasallikdir. Ushbu ilmiy maqolada yangi COVID-19 koronavirus infeksiyasining kechishi va uning kasallik paytida va tiklanishdan keyin og'iz bo'shlig'ida namoyon bo'lishi haqida to'plangan so'nggi ma'lumotlarga oid adabiyotlar sharhi keltirilgan. Kasallikning yuqish yo'llari va asosiy belgilari ham tasvirlangan. Dunyodagi barcha sog'liqni saqlash tizimlariga koronavirus infeksiyasini tezkor tashxislash, ixtisoslashtirilgan tibbiy yordam va rehabilitatsiya vazifasi yuklatilgan. COVID 19 (SARS-CoV-2) bilan OOMDAGI o'zgarishlar asosiy sabab emas, lekin og'iz bo'shlig'i infeksiya uchun

kirish eshigi manbalaridan biri bo'lishiga qaramay, dori-darmonlarni davolash va kasallikning rivojlanishi natijasida namoyon bo'ladi.

Covid-19 bilan kasallangan yuqori jag'ning umumiy rezektsiyasi bo'lgan bemorlarning operatsiyadan keyingi nuqsonlarini protezlash usullarini ishlab chiqish va klinik amaliyotga joriy etish uchun biz tish ortopediyasiga muhtoj bo'lgan covid-19 virusli infektsiyasi fonida rivojlangan yuqori jag'ning osteomiyelitidan kelib chiqqan yuz-yuz sohasidagi deformatsiyalar va nuqsonlari bo'lgan 40 bemorni ortopedik davolashni o'tkazdik. operatsiyadan keyingi reabilitatsiya, ulardan 40 yoshdan 65 yoshgacha bo'lgan 24 erkak va 16 ayol.

Barcha bemorlar (40 kishi) strukturaviy materialni tanlashga qarab 2 taqqoslash guruhiga bo'lingan.- 1-guruh protez asoslari poliakril plastmassadan, obturatorlar esa ushbu poliakril plastmassadan (A/a) tayyorlangan 20 bemorni tashkil etdi. Ushbu guruh 2 ta kichik guruhga bo'lindi, birinchi kichik guruhning 10 nafar bemoriga ikki qatlamli yostiqli tayanchli protezlar tayyorlandi. Qolgan bemorlarga yostiqsiz protezlar berildi. - 2-guruh polivinilsiloksandan obturatorlar va estrodiol materialdan (polivinilsiloksan va poliakril) protez (PVA/K) ishlab chiqarilgan 20 bemorni tashkil etdi.

Biz protezlashning ikki bosqichli usulini taklif qildik:

1-bosqich-dastlabki bosqich - to'g'ridan — to'g'ri protezlash (obturatsiya) - operatsiyadan so'ng darhol protezni joylashtirishdan iborat. Birinchi bosqichning asosiy maqsadi operatsiyadan keyingi dastlabki davrda og'zaki nutq va tabiiy ovqatlanish funksiyalarini maqbul darajada tiklash va saqlash, shuningdek yarani ifloslanish va jarohlardan himoya qilishdir.

2-bosqich-yuqori jag'ning rezektsiyasidan 10-15 kun o'tgach, obstruktiv doimiy protez tayyorlanadi. Ushbu bosqichning vazifasi chaynash, yutish, diksiyani tiklash, yuzning chandiq deformatsiyasining rivojlanishiga yo'l qo'ymaslik, bemorning normal estetik ko'rinishini tiklashdir.

14 kundan keyin doimiy obstruktiv protezlarni mahkamlash va barqarorlashtirishni o'rganishda I asosiy kichik guruhda oldingi tadqiqotga nisbatan sezilarli o'zgarishlar bo'lmadi. II asosiy kichik guruhda yaxshi va qoniqarli fiksatsiya natijalariga ega bo'lgan bemorlarning ulushi har bir mezonda 20% ga oshdi. 2 ta asosiy kichik guruhda yaxshi fiksatsiya mezonini oldingi tadqiqotga nisbatan 2 baravar oshdi va 60% ni tashkil etdi. Nazorat guruhida ushbu mezon 95% ni tashkil etdi-faqat 1 bemor ovqat paytida noqulaylikni boshdan kechirdi va protezni qoniqarli darajada barqarorlashtirdi. II asosiy guruhda protezlashning yaxshi natijalari I asosiy guruhga qaraganda 25% yuqori edi.

Protezlarni qo'llashdan keyingi 7-kuni o'tkazilgan tadqiqotda bir qator bemorlarda nutq funksiyasi sifatining biroz yaxshilanishi kuzatildi. Shunday qilib, I asosiy guruhda "diskriminatsiya" mezonining nutq talaffuzi 10% ga yaxshilandi, har bir kichik guruhda (mos ravishda I va II kichik guruhlarda), "diskriminatsiya" mezonini I kichik guruhlarda 10% ga yaxshilandi, ikkinchi kichik guruhda ushbu mezonning qiymatlari o'zgarishsiz qoldi. II kichik guruhdagi bemorning 1 (10%) da "o'qib bo'lmaydigan" nutq talaffuzi aniqlandi. II asosiy guruhdagi bemorlarda "yaxshi " nutqni talaffuz qilish ko'rsatkichining qiymati 30% ni tashkil etdi, bu nazorat guruhiga (20%) yaqin edi. Nazorat guruhidagi bemorlarning 75 foizida, protezlar

qo'llanilgandan keyingi 7-kuni, nutqning aniqligi "a'lo"mezoniga to'g'ri keldi. Hozirgi vaqtda chaynash va nutq apparati organlari og'iz bo'shlig'ining o'zgargan sharoitlariga va protez tuzilmalarining mavjudligiga moslashishga muvaffaq bo'lishdi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Amorim dos Santos, J., Normando, A. G. C., Carvalho da Silva, R. L., Acevedo, A. C., De Luca Canto, G., Sugaya, N., ... & Guerra, E. N. S. (2021). Oral manifestations in patients with COVID-19: a living systematic review. *Journal of dental research*, 100(2), 141-154.
2. Akbarov, A. N., Xabilov, D. N. (2021). The condition of the oral cavity in patients who have had a viral infection COVID-19. *International Journal of Health & Medical Sciences*, 4(4), 381-383. <https://doi.org/10.21744/ijhms.v4n4.1796>
3. Kamil A., Basuoni A., Salem Z. et al . The effect of oral health on the severity of COVID-19, the recovery period and the values of C-reactive protein. *Br Dent J* (2021).
4. Akbarov, A. N., Xabilov, D. N. MANIFESTATIONS OF VIRAL INFECTION COVID-19 IN THE ORAL CAVITY 2021 *Frontline Journals ISSN- 2752-6712*
5. Sohrabi, C., Alsafi, Z., O'Neill, N., Khan, M., Kerwan, A., Al-Jabir, A., ... & Agha, R. (2020). World Health Organization declares global emergency: A review of the 2019 novel coronavirus (COVID-19). *International journal of surgery*, 76, 71-76.

YUQORI JAG ' NUQSONI BO'LGAN COVID-19 BILAN KASALLANGAN BEMORLARDA PROTEZLASHDAN SO'NG FURASOL PREPARATINI QO'LLASHNINIG NATIJALARI

*Avzal Nigmatullaevich Akbarov, Davron Nigman ugli Xabilov, Bulatov Ramziddin Nuriddinovich, Sultonmurodov Abduazim Ibroxim ugli
Toshkent davlat stomatologiya instituti,
Fakultet ortopedik stomatologiya kafedrası*

Covid-19 yuqumli kasalligi bilan og'rigan bemorlarda og'iz bo'shlig'i to'qimalarida atrofik va giperplastik jarayonlar mahalliy travmatik omillar (protetik tuzilmalar va boshqalar) ta'siri ostida kuchayishi mumkin, bu uzoq vaqt davolanmaydigan, an'anaviy davolanishga chidamli oshqozon yarasi va og'iz shilliq qavatining yaxlitligining boshqa buzilishlarini rivojlanishiga olib keladi. Umumiy rezeksiya operatsiyasidan so'ng yuqori jag ' va uning atrofidagi yumshoq to'qimalarning hosil bo'lgan nuqsoni olinadigan obstruktiv tuzilmalardan foydalanishni qiyinlashtiradi, nutq, chaynash, yutish funktsiyalari va bemorlarning estetik ko'rinishi azoblanadi. Tadqiqot antiseptik preparatning postkovid sindromi bo'lgan bemorlarning SOPRLARIGA ta'sirini o'rganishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: postkovid sindromi, og'iz bo'shlig'i shilliq qavati, rehabilitatsiya, antiseptik dorilar.

Yonoq, tanglay, til, tish go'shti va og'iz burchaklaridagi shilliq qavatlardagi birlamchi va ikkilamchi o'zgarishlar bilan namoyon bo'ladigan shish, travmatik eroziya, atrofiya, giperplaziya, SOPR sklerozi protezlardan foydalanish, ortopedik tuzilmalarni mahkamlash va gigienik parvarish uchun allaqachon noqulay sharoitlarni